

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Dispvatio XXIV. An, & quomodo Deus cognoscat futura conditionata.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

existentem, absque eo quod videat usam illorum causam, licet sine aliqua causa existere nullatenus possint, & consequenter nec sine ea ut existentes cognosci.

IV. *Multa sunt, quae cognosci alio modo nequeunt, quam in seipsis.*
 Secundo probatur Conclusio: multa enim sunt quae aliter quam in seipsis cognosci nequeunt, ut peccata; nec enim, ut dixi, cognoscuntur in causa creatâ completâ, cum illa non magis determinata sit ad esse eorum, quam non esse, ut ostensum est supra; nec etiam sciri possunt in decreto, ut sect. quintâ declaratum est: cum itaque certum sit, Deum hæc cognoscere, scire ea debet in seipsis, seu ex eo præcisè quod futura sint: quod à fortiori de iis dicendum peccatis videtur, quæ consistunt in purâ omissione.

V. *Deus ad hæc futura percipienda, non eget medio cognito, sed incognito.*
 Ad hæc ergo & alia omnia cognoscenda, non eget Deus medio aliquo cognito, sed incognito, quale hic est ipsa Dei essentia, quam supra diximus esse speciem omnium repræsentativam. Quod verò hæc objecta non habeant actu aliquam existentiam, & consequenter veritatem, non refert; sufficit enim quod aliquando existent, sicut ut cognoscantur præterita, non requiritur ut jam habeant vel existentiam vel cognoscibilitatem intrinsecam, sed tantum extrinsecam, à potentia scilicet ea cognoscente, vel quæ apta est ea cognoscere. Quod fortius urget in purè possibilibus, & multò magis in impossibilibus. Huiusmodi ergo licet esse nequeant objecta motiva, seu physice influentia, possunt nihilominus esse terminativa, quod minus difficile est respectu scientiæ divinæ, respectu cuius, ne quidem creaturæ existentes esse possunt objectum motivum, ut est manifestum, sed tantum terminativum.

VI. *Hinc non sequitur, vi-*
 Dices, quisquis videt actum liberum futurum, necessariò eum videt futurum ab aliqua causâ, seu ab eâ emanaturum: imò cum videat actionem quæ

essentiali hebet connexionem cum tali causâ in particulari, necessariò etiam videt causam illam determinatè; unde tandem conficitur, effectum videri in causâ liberâ. Omittis aliis, negatur ultima consequentia: licet enim antecedentia vera sint, saltem de scientia Dei (ab intellectu enim creato videri potest actio sine termino & agente, sicut unio in communi sententia sine extremis) cum sit comprehensiva, & consequenter non actum solum liberum videre debet, sed à qua etiam causâ procedat; cognoscit enim perfectè actionem, ac proinde, quod idem est, determinationem talis causæ futuram, quod perfectè videre non potest nisi simul videndo ipsam causam. Hoc tamen non est cognoscere effectum liberum in causa, sed causam potius in effectu, cum pro aliquo priori rationis terminetur scientia ad effectum, quam ad causam: nec enim verum est dicere, Deum cognoscere effectum quia cognoscit causam, & per hanc determinari ad cognitionem effectus; sed è contrâ quia videt effectum, videt causam. Unde determinativum hæc est effectus, non causa.

deus effectum in causa, sed causam potius in effectu.

In hoc casu, pro aliquo priori terminatur scientia Dei ad effectum quia ad causam.

Urgebis: effectus etiam liber continetur in causa, ergo Deus videns virtutem causæ, videt in ea contineri effectum: ergo cognoscere potest actum liberum in causa. Distinguo primum antecedens: effectus liber continetur in causa ita ut etiam illius omisso in eadem causa æqualiter contineatur, cum debeat esse causa libera; concedo antecedens: continetur determinatè, seu magis effectus quam illius contradictorium; nego: unde etiam distinguo consequens; Deus videns virtutem causæ, videt in eâ contineri effectum quoad possibilitatem, concedo consequentiam; videt contineri quoad actuale exercitium, seu videt futurum de facto effectum, nego, & eodem modo ultimum consequens est distinguentium.

VII. *Quo sensu actus liber futurus continetur in causa.*

DISPUTATIO XXIV.

An, & quomodo Deus cognoscat futura conditionata.

OSTENDIMVS Diss. præcedente, Deum cognoscere contingentia absolute futura. Controversia modo restat haud paulò difficilior de scientiâ quam habet Deus de futuris contingentibus, non absolute, sed sub conditione, futuris: quâ nulla magis celebris hodie in Scholis quæstio, majorèque contentione disputata, astruentibus eam alius, aliis negantibus, summòque conatum auctoritatis, tum rationum momentis, & suam stabilire, & contrariam refellere sententiam laborantibus.

SECTIO PRIMA.

Præmittuntur quædam circa scientiam conditionatam; & sententiæ proponuntur.

I. *Ex objectis conditionatis, alia sunt necessaria, alia libera.*

NOTANDUM primò: Objecta conditionata, alia esse necessaria, utpote quæ naturalem seu necessariam habent cum causâ connexionem, ut sunt lux cum sole, calor cum igne si existant sol & ignis; alia libera, quæ scilicet, etiam

positâ causâ, non necessariò ad illam sequuntur, sed ita ut possint non sequi, eujusmodi sunt actus liberi voluntatis: & de his procedit præfens quæstio.

Notandum secundò: ex objectis conditionatis alia esse purè conditionata: ea scilicet quæ nunquam habebunt existentiam absolutam: Deus exempli gratiâ, videt multa auxilia, quæ si darentur hominibus, hi per illa varios actus elicerent, quos tamen de facto nunquam elicient, quia auxilia illa nunquam habebunt.

Notandum tertio: tria concipi posse cum fundamento instantia, seu signa rationis in objectis: primum,

II. *Quarum objecta sunt purè conditionata.*

III.

Tria instantia rationis, triplici obiectorum status respectu.

primum, quo sunt merè possibilis; tertium, quando per realem existentiam sunt in sua differentiâ temporis futura; secundum instans, seu medium inter hæc duo est, quo concipiuntur objecta, non ut merè possibilis, nec etiam ut absolute futura, sed medio modo inter hæc duo, & quasi de utroque statu participantia. Utrum autem ex eo quodd obiecta hæc nec sint purè possibilis, nec absolute futura, dicenda sit hæc scientia hoc sensu media inter scientiam visionis, & simplicis intelligentiæ, diximus suprâ Disp. vigesima secundâ, sect. undecimâ. Querimus itaque in præsentis, utrum Deus horum etiam obiectorum cognitionem habeat, sicut & contingentium absolutorum.

IV.

Prima sententia negat Deum cognoscere futura conditionata.

Prima sententia est Thomistarum recentiorum, qui negant Deum habere scientiam futurorum sub conditione: ita Alvarez, Navarete, Cabrera, & alii, quos latè citat Suarez Tom. I. de Gratia, Proleg. 2. cap. 1. num. 3. & 4. qui omnes constanter affirmant, vel Deum ista omnino non scire, vel non ante decretum aliquod liberum de iis positum. Ex illis etiam quidam scientiam horum Deo tribuunt, tantum probabilem.

V.

Secunda sententia affirmat Deum futura hæc conditionata cognoscere.

Secunda sententia affirmat, Deum rerum sub conditione, etiam nunquam ponendarum, certam & omnino infallibilem habere scientiam, nec nosse tantum quid in circumstantiis, in quibus est de facto collocanda, faciet humana voluntas, sed quid in quibuscunque circumstantiis factura esset, si in iis poneretur, vel si talia & talia auxilia ad operandum sibi concessa haberet, esto nunquam de facto in circumstantiis illis collocanda sit, aut ejusmodi auxilia habitura.

VI.

Auctores nostri, qui scientiam conditionatam in Deo statuentiam affirmant.

Hanc sententiam tenent auctores nostri omnes, & tanquam positionem certissimam defendunt. In primis eam tradidit Molina 1. p. q. 14. a. 13. disp. 17. mirèque hanc opinionem illustravit. Eandem tenet Bellarminus To. 4. Controv. 2. de amissione gratiæ, lib. 2. cap. 17. Valentia hic, q. 14. p. 5. q. 2. Suarez Proleg. 2. de Gratia, cap. 1. num. 7. Fonseca lib. 6. Metaph. cap. 11. q. 4. sect. 8. Lessius de Auxil. cap. 19. Valq. 1. p. d. 67. Erice hic, d. 7. Hurtado, d. 9. de Anima, sect. ultimâ. Tannerus 1. p. d. 2. q. 8. dub. 5. num. 11. Granada hic, tract. 5. d. 2. sect. 2. Ruiz d. 61. usque ad 80. Arriaga 1. p. d. 21. sect. 2. Arrubal, Moncaus, Meratius, P. Vekenus hic, Disp. 19. cap. primo, & plurimi, quos brevitatè causâ omitto.

VII.

Auctores alii scientiam hæc mediam in Deo admittentes.

Ex aliis verò, eruditissimi quique viri hanc eandem opinionem nervosè defendunt: Stapletonus in Antidoto in cap. 11. Matthæi, & in cap. nonum Epistolæ ad Romanos, not. 2. Mascarenas Episcopus Algarb. de auxil. d. 2. p. 3. Malderus Episcopus Antuerpiensis, 1. 2. q. 111. a. 3. dub. 10. memb. 3. Gamachus 1. p. q. 23. cap. 3. Lorca, Curiel, & alii. His ex nobili Scotistarum Schola accesserunt Faber de Prædestinatione Disp. 65. cap. 2. & Hugo Cavellus in 2. Dist. 37. q. 2. num. 13. asserens hoc esse de mente Doctoris subtilis.

VIII.

Paucissimi post ortam hæc controversiam, scientiam mediam non admittunt.

Imò, ut loco citato ostendit Suarez, paucissimi post ortam hanc controversiam scripserunt auctores, etiam ex Academiis, & aliis Religionibus, qui hanc nostram sententiam non sint amplexi. Hoc quoque ex professo luculenter ostendit P. Diodorus Bæza To. 3. in Evang. lib. 12. cap. 16. §. 35. Solum noto cum Suarez, num. 9. quidquid jam velint recentiores Thomistæ, antiquiores nostram sententiam fuisse amplexos: unde Soto lib. 3. Summularum cap. 8. lect. 3. hanc doctrinam ponit tanquam illo tempore omnino certam, & extra omnem Controversiam. Imò tandem Alvarez difficul-

tate pressus, in hanc sententiam vel invitus relabitur.

SECTIO SECUNDA.

Ostenditur, Deum cognoscere futura conditionata.

ANTEQUAM hanc nostram de Scientiâ conditionatâ sententiam probemus: Notandum cum Suario num. 6. aliud esse, ponere in Deo decretum liberum conditionatum obiectivè, aliud ponere illud in Deo quasi subjectivè, quantumcunque hæc duo ab adversariis confundi videantur, cum tamen sint diversissima. Primum ergo nihil aliud dicit, quam quòd Deus sibi repræsentet quid voluntas creata esset actura, si cum omnibus requisitis ad agendum in talibus vel talibus circumstantiis poneretur, & consequenter, saltem implicite in hoc obiecto involvit decretum Dei, cum sit unum ex requisitis, non tamen propterea sequitur de facto esse in Deo hujusmodi decretum conditionatum, sed solum novit Deus quid faceret voluntas creata, si ipse haberet hoc decretum, & in ea essent reliqua ad agendum necessaria.

Quòd verò ad scientiam conditionatam non requiratur decretum, etiam conditionatum, actu positum, patet exemplo deducto ex creatis: potest enim quis habere hoc iudicium, si Petrus à Rege vel Principe petierit tale officium, vel beneficium, Princeps id ei concedet; imò Deus hoc videre potest esse verum, & tamen potuit Rex vel de Petro, vel de officio illo, aut beneficio nunquam cogitare, & consequenter nec unquam habuisse decretum aliquod, vel voluntatem conditionatam circa officium hoc vel beneficium ei dandum.

Unde, quidquid dicant adversarii, nihil minus asserimus, quam conversionem peccatoris prævideri sine decreto aliquo Dei, aut independentè à gratiâ: dicimus enim non prævideri effectum ullum etiam conditionatè futurum, nisi dependentè ab omnibus suis causis, non quidem actu positis, sed sub conditione ponendis, ut proximè declaratum est exemplo donationis officii, quæ non prævidetur nisi dependentè à petitione non positâ, sed conditionatè ponendâ. Sicut etiam dicunt adversarii prævideri consensum futurum, si detur prædeterminatio, dependentè tamen ab eâ, non positâ, sed conditionatè ponendâ.

Probatur itaque nostra sententia, primò ex Scriptura, in qua nihil frequentius quam Deum hujusmodi futura conditionata cognoscere; quæ Scripturæ loca videri fusè possunt in Suario lib. 2. de Scientiâ conditionatâ cap. 1. & fusius To. 1. de Gratia, Proleg. 3. cap. 2. Valquez loco citato, Erice Disp. 6. cap. 2. ubi quatuordecim testimonia Scripturæ ponit, & passim in nostris auctoribus. Ego unum tantum vel alterum obiter adscribam.

Primus itaque locus est ille Matthæi 11. v. 22. & Luca 10. v. 13. ubi reprehendens Christus civitates illas, ait: *Va tibi Corozain, va tibi Bethsaida; quia si in Tyro & Sidone factæ essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere penitentiam egissent.* En prædixit Christus quid viri harum civitatum fecissent, si talia apud eos facta fuissent miracula, quæ in Corozain & Bethsaida fuerunt patrata, & consequenter novit quid facturi sub illâ conditione fuissent, quæ tamen opera de facto nunquam fuerunt, sicut nec conditio. Quæ verba non per exaggera-

I. Aliud est, decretum conditionatum in Deo ponere obiectivè, aliud, quasi subjectivè.

II. Ad Scientiâ conditionatam non requiritur in Deo decretum actu positum.

III. Nunquam sine decreto Dei videtur conversio peccatoris faciendâ.

IV. Sacra Scriptura ostendit Deum cognoscere futura conditionata.

V. Exprobratio civitatum Iudearum à Christo facta probat scientiam conditionatam.

exaggerationem aliquam à Christo dicta fuisse, ut nonnulli volunt ex adversariis; sed secundum certam scientiam de iis quæ facturi fuissent Tyrii & Sidonii, variis locis docet S. Augustinus, ut libro de Bono Perseverantia, cap. 9. & in Enchir. c. 95. Idem etiam S. Ambrosius, Chrysostomus, Hieronymus, & alii Patres affirmant.

VI. Secundus locus, huic non absimilis, est ille Ezechielis 3. v. 5. & 6. *Non ad populum profundi sermonis, aut ignota lingue tu mitteris, & si ad illos mittereris, ipsi audirent te.* En revelat Deus Prophetæ, quid, tali conditione positâ, si nimirum ad hujusmodi populum verba faceret, quid, inquam, erant homines illi acturi: ergo hoc novit Deus, alioqui revelationem suam, & locutionem exponeret periculo falsitatis.

VII. Tertius locus est 1. Reg. cap. 23. ubi cum David consulisset Deum, num, si maneret in civitate Ceila, Saul eò descenderet, & utrum Ceilita essent cum in manus Saulis eò advenientis tradituri, respondit Deus, & Saul em in eò casu descensurum, & Ceilitas eum tradituros: ubi duplex continetur prædictio conditionata, & consequenter procedens ex certissima scientia conditionata, in qua fundatur. Item lib. 4. Reg. cap. 13. Ubi iustus ab Eliazo Rex Joas jaculo percutere terram, cum post tres ictus cessasset, dixit ei Propheta, si sexties, aut septies id fecisset, fore ut Syriam usque ad consummationem percussisset. Videantur reliqua apud auctores citatos.

VIII. Nec dici potest quod respondent aliqui, estque etiam responsio Calvinii relati à Stapletono citato, Christum scilicet non ex certa scientia hæc prædixisse, quasi infallibiliter sciret quid facturi fuissent, sed solum secundum valde probabilem conjecturam, quod nimirum secundum dispositionem illorum hominum, seu causarum, verisimile erat eos, vel saltem eorum aliquos conversum iri, si hujusmodi signa inter eos facta fuissent: Ceilitas item Davidem positâ illâ conditione tradituros, cum jam ad hoc animum haberent propensum. Quæ responsio, inquit aliqui, ex eo suadet, quod apponat interdum Evangelista in similibus prædictionibus particulam *forte*, quæ incertitudinem aliquam præ se ferre videtur.

IX. Hoc, inquam, dici nullo modo potest; nil enim opus erat, ut David super eâ re Deum consulere, utrum scilicet verosimile esset, Saul em venturum, ubi accepisset illic manere Davidem, seu utrum hoc esset ex dispositione causarum probabile; nec enim dubitare poterat, quin esset ad hoc Saul inclinatus, cum esset animo in Davidem insensibilissimo, nihilque in votis haberet magis, quam ut eum comprehenderet. Si ergo hoc solum respondisset Deus, nihil dixisset, Davidi antea non cognitum. Ideo ergo Deum hac de re consuluit David, ut certum responsum ferret, quod & Deus ei dedit.

X. Deinde, unde probant adversarii, tunc habuisse Ceilitas propensionem animi ad Davidem tradendum? imò potius verosimile est contrarium, cum tunc David, insigni victoriâ à Philisthæis reportatâ, ab hostibus eos defendisset, & obsidionem civitatis solvisset. Nec ergo David petiit, nec Deus respondit quid tunc haberent in animo loci illius incolæ, sed quid, posito Saulis adventu, & oppugnatione civitatis, circa Davidis comprehensionem essent facturi. Quare non de præsentis vel Saulis, vel Ceilitarum voluntate, sed de futuro eventu consuluit David Dominum.

XI. Contrâ secundò: juxta regulam namque à S. Augustino & Patribus communiter assignatam, pro-

prietas verborum Scripturæ, & rigorosa eorum veritas est servanda, ubi vel auctoritas, vel necessitas non cogitaliter illa interpretari: nihil autem horum intervenit in præsentis; ergo cum S. Hieronymo, Theodoro, & aliis, propriè potius explicanda sunt hæc & similia Scripturæ verba, quam cum adversariis ad peregrinos sensus detorquenda. Quod si glossa interlinearis in illum locum Regum primo, explicet particulam *Tradent*, id est, habent voluntatem tradendi, piè explicari debet, cum & contextui, & fini à Davide intento, ac denique communi Interpretum explanationi repugnet. Quare, ut rectè notat Suarez citatus, si quid sit per additionem, vel impropriam acceptionem explicandum, exponatur potius glossa illa, & alii auctores, si qui sint qui ita loquuntur, quam Scriptura; præsertim cum tam clarè loquatur, ut explanatione non egeat; dicit enim *expressè, descendet, & tradent.*

Proprietas verborum Scripturæ rigorosè servanda.

Non rectè quidam hæc Scripturæ locum explicant.

Contrâ tertio: Si enim solum respondit Deus conjecturaliter, & quantum ex vi præsentis dispositionis discerni possit, ergo cum talis potuisset esse dispositio in præsentis in Saul, ut inde colligi non posset, utrum esset descensurus necne; & in Ceilitis, ut non posset constare essentem cum tradituri an non, contingere potuisset, ut Deus nequivisset omnino respondisse quæstioni, sed quod dicere in hoc casu debuisset se nescire: quod quam indignum Deo sit, quis non videt: ergo non conjicit Deus ex præsentis dispositione quid probabiliter sit futurum, cum hæc dispositio cessare possit, & in contrarium mutari; sed certissimè novit quid de facto erit, positâ tali conditione, nam, ut ait S. Augustinus, *Non opinatur Divinitas.* Imò ulterius sequitur, potuisse Davidem, positâ etiam illâ Dei revelatione, dubitare utrum Saul descensurus esset, & Ceilitæ eum tradituri.

XII.

Deus ex præsentis dispositione non conjicit, sed certissimè omnia cognoscit.

Non opinatur Divinitas.

Contrâ quartò: Nam alioqui nihil posset Deus certò prædicere, sicque omnes prædictiones Prophetarum redderentur penitus inanes; dicere enim quis posset pari modo, eas non esse de rebus ipsis futuris, nec prædicere Prophetas quid absolute futurum sit, sed quid verisimiliter ex præsentibus circumstantiis erat eventurum.

XIII.

Sequatur Deum nihil posse certò prædicere.

Aliud est de prædictionibus comminatoriis Prophetarum, ut cum Jonas prædixit fore ut Ninive post quadraginta Dies destrueretur, & alia hujusmodi; in istis siquidem ex communi usu intelligitur tacita conditio, nisi scilicet persona cui sunt comminationes istæ, se emendet, cum plerumque fiant ut aliquis respiscat, & à malo revocetur. Aliter verò, secundum omnes, res se habet de prædictionibus assertoriis, quales sunt quas hic attulimus de rebus conditionatè futuris: hæc enim est regula Deuteronomii 18. inter veras & falsas prophetias assignata. Unde in comminatoriis licitè dubitatur sintne ea eventurâ, quæ comminatoriè prædicuntur, secus in assertoriis.

XIV.

Aliud est de prædictionibus comminatoriis, aliud de assertoriis.

Ad id quod addebatur, subinde adjungi particulam *forte*, quæ, cum sit vox ambiguitatis, indicat, non certò rem præcisci, sed solum conjecturaliter. Contrâ est primò: in multis namque prædictionibus de rebus conditionatè futuris, non ponitur particula *forte*, ut jam ostensum est. Contrâ secundò: nam particula quæ in latino vertitur *forte*, idem est quod *ἄ* græcè, quæ vox idem sonat quod latine *neque*, unde est confirmativa sermonis potius quam nota dubitationis, sicque videmus eam frequenter poni in Scriptura, quando sermo est de rebus omnino certissimis, ut Psalmo 80. Ver. 14. & 15. *si populus meus audisset me, forsitan inimicos*

XV.

Particula forte non arguit ambiguitatem.

eorum humiliasset: & Joan. 8. v. 19. Si me scieris, forsitan & Patrem meum scieris, &c.

XVI. Vox fortè, quando ab homine profertur, dubitationem denotat, non quando profertur à Deo.

Tertiò dico: licet vox fortè esset particula dubitationis, servanda tamen, ut benè notat hac in parte Suarez, regula S. Augustini, qui Tract. 37. in Joannem sic scribit: Forsitan dubitationis verbum est, quando dicitur ab homine, ideo dubitante, quia nesciente: cum verò dicitur à Deo verbum dubitationis, cum nihil utique lateat, illà dubitatione arguitur infidelitas, non opinatur Divinitas. Cui hac in re consentit S. Chrysostomus, S. Hieronymus, Theodoretus, S. Gregorius, & alii Patres, qui universim asserunt, particulam illam fortè prolatam à Deo, nullam dubitationem importare, sed nostri arbitrii libertatem, vocemque illam adjungi ut denotetur certissimam Dei præscientiam effectus futuri, libertati nostræ non officere. Verba S. Hieronymi cap. 26. Jeremiæ in illum versum, Noli subtrahere sermonem, si fortè audiant, sic se habent: Verbum ambiguum forsitan Majestati Divine non potest convenire, sed nostro loquitur affectu, ut liberum hominis servet arbitrium.

Cur Deus hac voce forsitan interduum usatur.

cà Tyrios & Sidonios. Sive ergo reprehensiones fiant ob majora peccata, sive quòd minus inspirationibus à Deo immissis sint cooperati, non defuisset ipsis excusatio si hanc adversariorum sententiam calluissent, causamque in hoc decretum re-fudissent, vel scilicet quòd habuerit illud Deus circa actus eorum pravos, quos proinde vitare non potuerint, vel quòd illud circa illorum actus bonos, atque ad divinæ vocationi respondendum, non habuerit, sicque mirum non esse, quòd ei non responderint. Verti ergo iis vitio non potuit, quòd non fuerint conversi, sicut conversi fuissent Tyrii, cum eadem, quæ illi, media ad conversionem conducentia non habuissent.

Culpam in hoc decreto conjecit.

Dices: idem sequi in nostrâ sententiâ, & eodem modo reprehensiones reddi inanes: respondere enim potuissent Judæi, ideo credituros fuisse, & penitentiam acturos Tyrios & Sidonios, quia habuissent auxilium congruum, & efficac, quod etiam fecissent ipsi, si similiter ejusmodi iis auxilium datum fuisset. Sed contrâ: ut enim auxilium sit congruum & efficac, pendet à nostrâ voluntate, & cooperatione. Reprehensione ergo digni erant, quòd si eadem signa apud Tyrios & Sidonios exhibita fuissent, quæ apud Judæos, & occasione illorum similes in iis cogitationes bonæ & motiones excitatæ, illi cooperati iis fuissent, & reddidissent congruas; quòd ergo hoc non fecerint, jure reprehenduntur, & coarguntur exemplo Tyriorum.

V. Aliud hæc in parte de decreto, aliud de auxilio congruo.

Præterea, non reprehendit Judæos Christus quòd posuerint impedimenta hujus decreti, sed quòd non crediderint: ergo habebant omnia ad credendum requisita, non minus quàm Sidonii: Benè tamen infert Christus, tolerabilius fore in die judicii Tyriis & Sidoniis, quàm Judæis: cum enim credituri fuissent illi, si tot apud illos parata fuissent signa, quot apud Judæos, indicio est eorum infidelitatem fuisse magis excusabilem, & minus obstinationis habuisse admixtum, sicque non ita grave fuisse peccatum, & mitius puniendam, quàm infidelitatem Judæorum.

VI. Omnia ad credendum, & agenda penitentiam necessaria habebat Corazai.

Tandem, quod supra insinuavi, decretum hoc vim infert voluntati, cum, illo posito, (ut autem ponatur, vel non ponatur, non est in nostrâ potestate) non possit non sequi effectus, & consequenter voluntas per illud est antecedenter ad talem actum à Deo determinata, sicque eum liberè elicere non potest.

VII. Hujusmodi decretum vim infert voluntati.

Hoc decretum latè impugnat P. Suarez Proleg. illo 2. cap. 8. & nervosè refutat P. Erice cap. 7. ostendens esse ipsissimam doctrinam hæreticorum nostri temporis. Certè Calvinus, ut referunt auctores gravissimi, qui Controversias hac ætate contrâ Hæreticos scripserunt, non aliâ ratione Deum asserbat, quæ futura sunt, prævidere, nisi quia, ut ita fierent, decrevit; idcirco autem decrevisse ait, quia voluit. Idem docet lib. 3. Institut. cap. 23. §. 7. ut refert Bellarminus sect. 2. de Amissione Grat. cap. 3. Cum enim ibidem dixisset Calvinus, decrevisse Deum ut Adam periret per peccatum, antequam decerneret eum condere, hocque refundendum esse in solum divinæ voluntatis arbitrium, tandem sibi objiciens, horribile videri ejusmodi decretum, sic respondet: Decretum quidem horribile fateor: inspicari tamen nemo potest, quin præcaverit Deus, quem exitum esse habiturus homo, antequam ipsam condere, & ideo præcaverit, quia decreto suo sic ordinaverat. Hæc ille.

VIII. Futura in decretis cognosci, vel non docet Salsarini.

Quale in Deo decretum circa hominem statuit Calvinus.

Quod etiam de aliis hominum peccatis dicunt Calvinistæ communiter, ut videre licet in Beza, & aliis. Unde, non ita pridem Oxonii in Anglia primarius

IX.

SECTIO TERTIA.

Alius modus respondendi ad loca Scripturæ pro scientiâ conditionatâ jam allata.

I. Dicunt aliqui, Deum certò scire futura conditionata in suo decreto.

His ergo convicti nonnulli, fatentur tandem, negari non posse, quin Deus certò sciat futura conditionata, non tamen, inquit, per scientiam hanc mediam ea novit, sed in suo decreto. Aiunt itaque, habuisse Deum decretum conditionatum, ut Saul descenderet, si David illic maneret, & ut Ceilitæ eum in manus Saulis traderent, casu quo hic eò descendisset.

II. Nullum decretum est, in quo cognoscantur futura conditionata.

Sed præterquam quòd hujuscemodi decretum tollat libertatem, Dei que bonitate indignum sit hac ratione determinare ad peccatum; vel hoc nomine impugnatur hæc responsio, quòd per eam inanes reddantur reprehensiones Christi, quibus peccata civitatibus illis exprobrabat: respondere enim possent, fore ut in iis circumstantiis Deus circa Tyrios & Sidonios haberet decretum antecedens, quo efficaciter vellet, ut crederent & converterentur, ac relictiis peccatis, ad meliorem se frugem recipere; quòd decretum si circa harum civitatum incolas habuisset, dicerent se non minus credituros, & acturos poenitentiam fuisse, quàm Tyrios & Sidonios.

Inanes hæc modo essent Christi reprehensiones.

III. Atque istud dicitur, hæc futura in decreto non cognosci.

Ut ergo reprehensiones istæ alicujus momenti sint, in utrisque poni debent auxilia in actu primo æqualia: sicut enim si majora signa externa fuisset Deus apud Tyrios & Sidonios patraturus, quàm in his civitatibus Judæorum, non esset huic reprehensioni locus: ita nec si illic, & non hic habiturus fuisset decretum efficac de eorum conversione, quòd multo magis influat, & ad conversionem conducit quàm signa externa, utpote quòd infallibiliter cum eâ est connexum. Habe ergo, inquit, hujusmodi circa nos decretum, & non minus convertemur quàm Sidonii.

IV. Quid excusationis loco obtendere possent Corazaitæ, cur non sint conversi?

Quòd si ipsis dicatur, ideo circa eos non esse habitum à Deo hoc decretum, quòd plura admisserant peccata, sicque posuerant impedimentum: respondebunt causam cur plura peccata commiserint, esse quòd Deus decretum efficac ad hæc in iis peccata impediendâ non habuerit, sicut habuit cir-

Joannes Pri-
deauxius,
haeticorum
in Anglia
primipilus,
Scientiam
mediam im-
pugnat.

primarius quidam Calvinista sententiam Societatis de scientiâ mediâ impugnans, cum argumentum hoc sibi proposuisset, ductum ex prodictione conditionatâ Ceilitarum, si Saul descendisset: *Respondeo*, inquit, cum Zuimel, & Alvarez, constare quidem ex hoc loco, Deum futura conditionata præcognoscere, sed non eo modo quo volunt Iesuita, per scientiam mediam; quid enim obstat cur non præsciret Ceilitas David tradituros, quia ipse decrevisset ut, postâ tali conditione, talis sequeretur effectus? Et in eandem rem, ulterius sic habet: *Iesuita confugiunt ad scientiam Mediam, &c. nostra contra est unica thesis positiva: non datur talis scientia media, sed Deus infallibiliter præscit libera voluntaris determinationes, quia ipse ad hanc vel illam partem ab eterno per decretum immutabile se disposuit.* Sed de hoc satis.

SECTIO QUARTA.

Auctoritate Patrum ostenditur
Scientia Media.

I.
Ex Patribus
affirmant
multi, nul-
lus negat
Scientiam
mediam.

FUSSISSIME hac de re P. Suarez Proleg. 2. citato, cap. 3. 4. & 5. ubi doctissime ostendit plurimos ex Sanctis Patribus scientiam hanc conditionatam, seu mediam agnovisse, negasse neminem; quod etiam probat Opusculo de Scientia Dei, lib. 2. cap. 2. Valquez hic, d. 67. cap. 2. Bellarminus lib. 1. de Gratia & lib. arbitrio, cap. 12. Valentia, Ruiz d. 65. & 66. Molina, Arubal, Granado hic, d. 1. sect. 2. & 3. Alarcon tract. 2. de Scientia Dei, d. 4. cap. 5. & optimè Erice d. 7. cap. 4. & 5. Ex infinitis pauca subjiciam.

II.
Mons S. Au-
gustini cir-
ca scientiam
mediam.

In primis itaque S. Augustinus, tum alibi sæpè, tum in libro de Bono perseverantiæ cap. 9. asserit, ideo nonnullos præmaturâ morte ex hac vitâ à Deo raptos, quia prævidebat, si diutius viverent, fore ut in gravia peccata incidere: *Poterat*, inquit, *illos Deus, præsciens esse lapsuros, antequam id fieret, auferre de hac vita.* In hoc ergo loco, aperte alruit in Deo scientiam conditionatam, per quam prævidebat, quid sub conditione essent facturi, si nimirum diutius vixissent. Deinde, eodem loco affirmat, ideo Christum noluisse prioribus sæculis hominibus prædicare, quia sciebat eos nec verbis suis, nec miraculis credituros. Idem passim asserunt S. Prosper, Anselmus, Gregorius, Beda, Cyrillus, & alii, dum quarunt, cur Deus creaverit Angelos, quos sciebat, si crearentur, fore malos; cur Saulem ad Regis, Judam ad Apostolatûs dignitatem evexerit, cum, si evhererent, illum inobedientem, hunc proditorem futurum, & ambos ob scelera de tam alto gradu deturbatum iri cognosceret, & alia id genus; que aperte indicant, eos scientiam conditionatam in Deo agnovisse.

III.
S. Augusti-
nus & S. Pro-
sper non ne-
gant Scien-
tiam condi-
tionatam.

Contendunt tamen acriter adversarii, hanc scientiam à S. Augustino, & S. Prospero planè fuisse rejectam, quòd in eâ Ariani, Pelagiani, & Semipelagiani errorem suum fundarent. At sanè mirum est, hos Patres, qui tam aperte hanc scientiam variis locis agnoverunt, eam, dum contra hæreticos disputant, rejicere. Resp. itaque, non ipsam scientiam fuisse ab his Patribus rejectam, sed illius abusus. Ariani enim, ut probarent, Christum non esse Filium Dei per naturam, sed per gratiam, eum ad hanc dignitatem assumptum fuisse affirmabant quia Deus præscivit eum melius cæteris acturum, & præcepta Dei non transgressurum. Multi tamen, nec sine maximo fundamento, putant, hæ-

Ariatorum
abusus scien-
tia conditi-
onata.

reticos non de conditionatâ, sed absolutâ præscientiâ meritorum absolutè, non tantum conditionatè futurorum, esse locutos.

Sed, ut bene advertit Suarez citatus, cap. 4. fuerint locuti hi hæretici de scientiâ conditionatâ, nun propterea rejicienda est scientia tanto orbis bono detecta ad gravissimas quasque in Theologia difficultates enodandas, & libertatem contra hæreticos defendendam accommodata, tantum in Scripturis, & Patribus fundamentum sortita, denique, omnium penè Theologorum, præterquam in adversariorum Scholâ, autoritate firmata? *Corruptio optimi pessima*: & eodem quis argumento sacram Scripturam rejiciendam putaret, cum hæretici eâ abutantur, & in perverfos ad prava sua dogmata stabilienda sensus detorqueant. Imò & scientiam absolutam meritorum futurorum pari quis ratione rejiciendam existimabit, quòd Pelagiani in eâ errorem suum fundarent, asserentes, ex illâ, ob opera bona naturalia prævisa, homines prædestinari.

IV.
Non ideo re-
jicienda est
scientia me-
dia, quòd ab
abutantur
hæretici.

Massilienium itaque, seu Semipelagianorum error fuit, homines vocari ad gratiam, & consequenter ad gloriam prædestinari, ob opera, seu merita naturalia, per quæ, quia conabantur viribus naturæ, dicebant, Deum horum operum intuitu conferre gratiam, & hac ratione primam causam prædestinationis, ac salutis initium, & gratiam prævenientem, tribuebant naturæ. Quoad parvulos verò, in quibus nulla omnino erant opera, quosdam asseriebant sine remedio peccati originalis, alios cum illius remedio ex hac vita decedere ratione illius inchoationis & conatus naturalis, quem prævidebat Deus fore ut adhiberent alii, alii non adhiberent, si ad maturiorem ætatem, & rationis usum pervenissent. In quibus mitigabant errorem Pelagii, dicentis, homines meritis liberi arbitrii viribus actus quosque meritorios elicere posse, ac per eos vitam æternam adipisci; & ad summum concedebat requiri gratiam excitantem, vel cooperantem ad æternam vitam facilius consequendam; nullam verò gratiam aiebat esse absolutè ad salutis adeptionem, necessariam; nec aliud quidquam ad hoc requiri volebat, præter cognitionem legis.

V.
Semipela-
gianorum
error in Deû
scientiâ ma-
re fundatur.

Quid mirum
parvulos
docebant
Semipela-
giani.

In quo erro-
rem Pelagii
mitigabant
Massilienfes.

Solum ergo rejiciebant Patres scientiam conditionatam ut de eâ malè loquebantur hæretici; quantum scilicet agebant, opera conditionatè prævisa, esse ad meritum sufficientia, & ad beatitudinis adeptionem conducere. Scientiam ergo hanc in Deo agnoscebant, ut supra ostensum est; illius abusum, prout Deo ab hæreticis imputabatur, improbabant.

VI.
Non scien-
tiam condi-
tionatam,
sed illius
abusum im-
probant Pa-
tres.

Objicies, Sanctos Patres, & in particulari S. Augustinum, lib. 1. de Orig. animæ, cap. 12. videri hanc præscientiam conditionatam rejicere: sic enim habet: *Quomodo rectè dicitur præsciri futurum quod non est futurum? quomodo verò puniuntur peccata que nulla sunt? id est, que, nec vitâ istâ nondum incipiente, commissa sunt ante carnem, nec morte præveniente, post carnem.* Resp. primò, loqui Patres de præscientiâ, non conditionatâ, sed absolutâ, ut hic locus ex S. Augustino proximè allatus innuere videtur: nil mirum autem, quòd id absolutè præsciri ut futurum non possit, quòd absolutè futurum non est?

VII.
S. Augusti-
nus loquitur
hic de præ-
scientiâ ab-
solutâ.

Resp. secundò: Si velint Patres negare præscientiam rerum sub conditione futurarum, sumunt præscientiam in sensu strictissimo, ita ut præscientia dicat habitudinem ad rem postea secutoram. Latius itaque secundum hunc rigorosum loquendi modum, patet scientia, quàm præscientia; hæc enim ita est scientia alicujus objecti, ut connotet objectum verè.

VIII.
Præscientia
strictissimi
sumptu, quæ
connotet.

verè fecuturum, seu aliquo pòst tempore habitu-
rum existentiam. Sicut exempli gratià hic mundus
propriè non dicitur præcedere, seu antecedere
alium, nec Incarnatio Filii Incarnationem Patris,
aut Spiritus Sancti: unum enim præcedere aliud,
connotat illud aliud fecuturum. *Prænotio*, inquit
S. Damascenus in Dialogo contra Manichæos,
est, qua futura sunt, antequam in actum prodeunt,
nosse. Idem docet Hugo de S. Victore, 1. de Sacram.
par. 2. cap. 18. scientiam Dei distinguens à præ-
scientiâ, dicitque, *Si futura non essent, fore quidem*
in Deo scientiam, non tamen præscientiam: & addit;
illa qua præscientia est, scientia fuisse, etiamsi præscien-
tia non fuisse, si futurum aliquid non fuisse. Idem
etiam affirmat Magister sententiarum, & alii Theo-
logi. Hoc ergo solum sensu negant Patres præ-
scientiam contingentium conditionatè tantum fu-
tutorum.

Scientia & præscientia quo pacto inter se distinguantur.

sum in hac fundatum, nequit esse infallibile: con-
jecturæ enim, quæcunque demum fuerint, solum
sunt conjecturæ.

Probatur quartò, nam sine hac scientia non po-
test Deus perfectam providentiam exercere, nec
prudenter se in hominum conversione, & aliis re-
bus contingentibus, gerere; nisi enim sciat quem
effectum habitura esset in Petro talis gratia excitans,
seu bona cogitatio, si ei hic & nunc daretur, fru-
strabitur frequenter divina voluntas, nec asseque-
tur quod intendit, sicque cæco modo in rerum
dispositione procedet, non certissimè & infallibili-
ter, ut Deum decet.

IV. *Scientia conditionata ad perfectam providentiam necessaria.*

Hoc, inter alios, clarissimè docet S. Augustinus
lib. de Prædest. Sanctorum, cap. 14. ubi prædesti-
nationem definiens, sic habet: *Prædestinatio San-*
ctorum nihil est aliud, quam præscientia & preparatio
beneficiorum Dei, quibus certissimè liberantur, quicum-
que liberantur. At sanè non certissimè liberaren-
tur, sed cum maximâ incertitudine, imò casu, si
Deus, quando bonam cognitionem immittit, ne-
sciret utrum habitura esset effectum, necne. Sicut
siquis sagittam in incertum emitteret, dubius scopum
atingat, necne. Unde dicunt aliqui, quem
admodum is, qui primâ sagittâ in incertum emisit,
quæque metam non attingit, aliam & aliam eadem
ratione emittit donec una tandem ex iis scopum
tangat: sic Deus, inquit, quando primam cogi-
tationem, nescius utrum habitura sit effectum,
casso conatu immittit, aliam & aliam immittit de-
bet, donec tandem efficiat quod intendit. *Qui*
modus procedendi, quàm parum dignus Deo sit,
quis non videt? Imò etiamsi moralem quis con-
nexionem inter gratiam excitantem & conversio-
nem secuturam statuatur, adhuc non certissimè libe-
raretur homo ille, cum conversio ipsius non ha-
beat omnino infallibilem, & consequenter certissi-
mam connexionem cum gratiâ, seu illustratione à
Deo immisâ. Plura de hoc argumento infra,
dum de Prædestinatione & Providentiâ.

V. *Virtus est, dicitur, scilicet, si as scientia conditionata ad prævidentiam.*

SECTIO QUINTA.

Ratione probatur, dari in Deo Scientiam conditionatam.

I. **R**ATIO demum Conclusionis est primò,
quam insinuavimus supra cum de cognitione
contingentium absolute futurorum; spectat quippe
ad perfectionem divinæ scientiæ, ut sciat quidquid
est scibile, & omni modo quo est scibile: sed con-
tingentia sub conditione futura, sunt aliquo modo
scibilia, cum & probabiliter cognoscantur à nobis
imperfectè de iis divinantibus; ergo à Deo, qui
habet infinitam vim & perspicacitatem in cogno-
scendo, sciri possunt clarissimè; infinita quippe
virtus cognoscendi non solum quid de facto est,
vel erit, sed quid in quavis rerum peristasi, & qua-
cunque conditione positâ esset, perfectissimè di-
scernit.

I. Omne scibile, eo modo, quo scibile est, à Deo debet cognosci.

II. Secundò probatur: sicut propositio de contin-
gente absolute futuro, est determinatè vel vera,
vel falsa, ita & propositio de contingente sub con-
ditione futuro; nec enim minus verum est, *Petrus*
dabit Paulo librum si petierit, posito quòd factâ pe-
titione, verè sit daturus, quàm, *Petrus absolute da-*
bit Paulo librum, quando absolute, & nullâ positâ
conditione, est daturus; & hic urgeri possunt om-
nia argumenta pro determinatâ veritate, vel falsi-
tate propositionum de futuro contingente absolute,
suprà posita. Confirmatur: qui dicit, *Petrus cras*
peccabit, si in tale consortium venerit, vel verum di-
cit, vel non: ergo Deus videns aliquem hoc dicen-
tem, novit utrum verum dicat, necne; indignum
enim Deo est scientiæ abyssus, ut aliquid ipsum la-
teat, vel ullius rei ignorantia labore.

II. Non minus conditionatè futura sciri debet Deo, quàm futura absolute.

III. Probatur tertio: Si enim Deus certissimè non
novit res omnes sub conditione futuras, potest ho-
mo, ut supra insinuavi, multa Deum interrogare,
ad quæ ipse non poterit respondere, quod per se
statim apparet indignissimum. Confirmatur: si
enim Deus de hisce rebus non habet certam planè
& infallibilem scientiam, sed tantum conjecturalem,
possemus interdum de ejus responsis dubitare;
quod, & contra conceptum omnium est, & ipsius
naturæ luminis contrarium, quod dicitur, responsa
Dei omnia esse oracula omnino certissima, & de
quibus vel minimum ambigere nefas sit. Sequela
autem probatur: per conjecturalem enim scientiam
non tollitur omnis ratio dubitandi, cum hu-
jusmodi scientia semper sit fallibilis; ergo respon-

III. Grave incommodum ex eo quòd Deum certò non cognoscat futura conditionata.

De Deo coniecturalis scientia.

SECTIO SEXTA.

Diluuntur argumenta contra scientiam conditionatam.

OBJICITUR primò, multos ex Sanctis Patri-
bus scientiam mediam, seu conditionatam
negasse, imò ut noxiam rejecisse, utpote Semipe-
lagianorum erroris fundamentum. Respondetur,
Patres, non scientiam mediam, sed illius abusum im-
probare, ut supra, sect. quarta, fuisse ostensum est.
Quando verò S. Prosper, & S. Augustinus asserunt,
nihil præcisi posse, nisi quod absolute & reipsa
futurum est, *Præscientiam* sumunt in sensu illo ri-
gorosissimo, in fine sect. quartæ explicato.

I. *Patres non negant scientiam conditionatam.*

Solum noto, hæc dicta Patrum, perinde adver-
sariis ac nobis, esse solvenda; nec enim, etiam po-
sito decreto conditionato sunt res illæ absolute futu-
ræ: ergo juxta hos Patres, nequeunt à Deo præ-
cognosci: cum tamen passim affirmant hi Aucto-
res, posse futura contingentia conditionata in de-
creto illo cognosci, quamvis actualem existentiam
nunquam sint habitura. Standum ergo solutioni
loco citato tradita, nec enim aliam quàm illam,
negant Patres.

II. *Dilla Teo-
trino apud
urgenti ad-
versariis.*

Objicitur secundò, ex hac nostrâ sententiâ se-
qui, aliquid esse futurum sine decreto Dei, sine
omni enim decreto transit, secundum nos, objectum
de purè

III. *Objicitur se-
quens, aliquid
esse futurum
sine decreto
Dei.*

de purè possibili ad futurum conditionatè. Confirmatur: non potest aliquid esse absolute futurum sine decreto absoluto; ergo nec conditionatè futurum sine decreto conditionato. Ad tam argumentum, quàm Confirmationem respondetur, nihil transire posse de purè possibili ad futurum conditionatè, sine decreto Dei, non actu posito, sed conditionatè ponendo: de quo latius dictum est supra, sect. secundâ. Objectum ergo scientiæ Mediæ, seu conditionatæ, transit de purè possibili ad conditionatè futurum, si ponatur conditio; & consequenter, si alia etiam omnia ponantur quæ ad ponendam conditionem, & eliciendum consensum sunt necessaria, quorum unum est decretum Dei. Sicut tamen ut objectum sit conditionatè futurum, non requiritur ut conditio actu ponatur, sed solum quòd si poneretur conditio, objectum existeret, idem est de decreto; cuius promissio, non absoluta, sed conditionata tantum existentia est ad futuritionem conditionatam objecti necessaria.

Resp. requiritur decretum, non actu posito, sed conditionatè ponendum.

Quid ad futuritionem conditionatam objecti sit necessarium.

IV. Objectum conditionatum quæ ratione sit scibile ante decretum.

V. Quo sensu Deus videat opera bona conditionatè futura ex gratia efficaci.

Quid dicat gratia efficax, ut efficiat.

VI. Obij. omnem conditionalem propositionem debere esse illativam.

Quando in propositione conditionalis antecedens inferat consequens.

mines namque frequenter vocantur & non consentiunt. Vel hoc antecedens homo vocatur, sumitur pro hoc homine qui hic & nunc, hac numero vocatione vocatur; ut autem huiusmodi conditionalis sit illativa, non requiritur ut sit necessaria, sed sufficit quòd de facto vocatio sit illatura consensum, quamvis liberè.

Univerſim itaque loquendo, ad veritatem harum propositionum sufficit id quod importatur sub conditione in antecedente, vel quasi antecedente, posita conditione, verè inferre illud aliud, quod importatur in consequente; sive id præstet ut causa necessaria, sive libera, physica vel moralis, per quamcumque denique connexionem quam cum illo habet; omnibus enim his modis antecedens aliquod potest inferre consequens, idque æquali veritate, licet non æquali certitudine, sed vel morali, ut in hac propositione, Si Petrus in tale consortium eras incidat, peccabit; vel physica, ut in hac, Si ignis applicetur flamma, eam comburet; vel metaphysica, ut, Si sit homo, est animal. In Deo quidem æqualem habent omnes ejus actus certitudinem, sed hoc quia infinita simpliciter claritate videt quid sit futurum, & non merè habet scientiam deductam à rebus, ut in nobis contingit. Quod etiam fateri debent adversarii de contingentibus absolute futuris.

VII.

Quæcumque conexio sufficit in conditionatis, ut antecedens inferat consequens.

Obijcitur quindò, Sequi, consensum nostrum futurum esse quid prius & prærequisitum ad prædestinationem nostram ad gratiam; quod tamen nullo modo videtur dicendum: jam enim incidere videmur in errorem Semipelagianorum: illa namque opera prævisa, sunt aliquo modo motivum divinæ voluntati ad hominem illum ad gratiam prædestinandum; ergo initium prædestinationis datur ex parte hominis. Sed, ut benè advertit Erice d. 7. cap. 11. num. 74. hoc argumentum solvi etiam debet ab adversariis; Deus enim, antequam hominem vocet, præscit, eum, si prædeterminaretur, convertendum, & plura habiturum merita, si sapius prædeterminetur. Reddere ergo rationem debent ipsi, cur Deus ab illis meritis non moveatur ad hominem illum vocandum, & gratiam ei largiendam.

VIII.

An consensus noster conditionatè futurus aliquo modo præcedat prædestinationem ad gratiam.

Resp. itaque, duplex esse genus motivorum; alterum per modum meriti, alterum per modum finis: licet ergo bona opera conditionatè tantum futura, non habeant vim sufficientem ad movendum per modum meriti, ad hoc enim requiritur verum exercitium liberi arbitrii, realiter à parte rei pro aliquâ differentiâ temporis positum; nec enim ad movendum ut detur præmium reale & verè existens, proportionatum est meritum non existens, & consequenter reipsâ nullum. Quare ad summum movere possunt merita conditionatè prævisa, ad præmium similiter conditionatum; quod tamen nunquam transibit in absolutum, nisi prius merita etiam transferint in absoluta. Bona ergo opera hoc modo prævisa, movere solum possunt per modum objecti, seu finis; quem quia intendit Deus, propterea dat hoc auxilium quod videt, si detur, fore efficax, potius quàm aliud quod prævidit, casu quo daretur, non habiturum effectum.

IX.

Duplex motivorum genus, per modum meriti, & finis.

Obijcitur sextò: Nullam esse rationem cur Deus voluntatem Petri cognoscat, hoc potius facturam fuisse quàm oppositum, cum pro illo priori nihil sit, quod eam magis ad unam partem determinet quàm ad aliam. Respondetur, quamvis nullum sit ex parte cause determinativum, cum tamen Petrus, si talis ei detur inspiratio, sit de facto in alteram se partem determinaturus, Deus qui omnia nosse debet sicuti sunt, hoc etiam novit, non in

X.

Obij. Deus pro illo prioriter videt Petrum consensus non consenturum.

Deus consensum Petri, non in causa videt, sed in ipso consensu.

causa, in illa enim nihil est quod antecederet connectatur magis cum consensu, quam cum negatione consensu, sed hanc Petri determinationem, seu consensum videt in ipso consensu, seu quia est futurum. Unde, sicut supra diximus de futuris contingentibus absolutis, ita hic dicimus de conditionatis, Deum scilicet illa cognoscere in seipsis immediate: licet namque futurio conditionata modò nihil sit, ad hoc tamen ut aliquid cognoscatur, non requiritur ut actu existat, cum & praterita cognoscantur: possibilia etiam, imò & impossibilia, actum intellectus terminant, ut supra fuisset dictum est. Ad hoc ergo ut cognoscantur hæc futura, sufficit quòd si ponatur talis conditio, habitura essent existentiam.

SECTIO SEPTIMA.

Scientia Media non tollit voluntatis humanæ libertatem.

I. Obij. Scientia Mediam tollere libertatem.

Præcluditur responsio de paritate scientia visionis.

II. Hoc argumentum circa libertatem aquè urget adversarios.

III. Scientia conditionata non est simpliciter antecedens, siquæ non tollit libertatem.

IV. Vt prius ostenditur scientiam conditionatam, esse simpliciter consequentem.

OBJICITUR itaque septimò: Scientiam Mediam tollere libertatem: posito enim auxilio & hac scientiâ, qua scilicet Deus novit, si auxilium, seu inspiratio detur Petro in talibus circumstantiis, ipsum consensurum; hoc, inquam, auxilio posito & scientiâ qua Deus novit, si detur, habiturum effectum, non potest non sequi consensus. Nec dicas eodem modo rem hic se habere sicut in scientia visionis, quâ posita, quamvis non possit non sequi effectus, non tamen tollitur libertas: hoc, inquam, non satisfacit; scientia enim visionis supponit effectum, seu consensum absolutè futurum, sicque eum subsequitur; at verò scientia conditionata antecedit consensum, nam antecedit auxilium, quod est causa consensu; hæc enim scientia dirigit Deum ad auxilium conferendum: ergo per eam antecederet inducitur in voluntatem necessitas, sicque tollitur libertas.

Sed contra primò: nam secundum contrariæ sententiæ auctores, videt Deus, si detur prædeterminatio physica, voluntatem liberè consensuram: si ergo scientia conditionata prædeterminationis, purificatâ conditione, seu posita prædeterminatione, juxta illos non tollit libertatem voluntatis, quomodo eam tollit scientia conditionata auxilii indifferentis?

Ad argumentum itaque dico, scientiam conditionatam non esse quid simpliciter antecedens consensum, sed solum secundum quid; supponit namque consensum aliquo modo futurum, nempe conditionatè: nisi enim Petrus, si daretur tale auxilium, esset consensurus, non posset Deus habere hujusmodi scientiam conditionatam, utpote quæ non minùs supponit objectum suum conditionatè futurum, quam scientia visionis supponit illud futurum absolutè.

Per Scientiam ergo conditionatam ideo solum novit Deus, Petrum, si ponatur in his circumstantiis, consensurum, quia reipsâ in iis est consensurus, sicque est quid consequens; unde & necessitas, si quam inducit, est similiter consequens, cum simpliciter fuerit in potestate Petri efficere ut Deus hanc scientiam non habuisset, sed contrariam; si enim Petrus, posita vocatione, non fuisset consensurus, Deus non scivisset, ipsum, si eam haberet, consensurum, sed non consensurum. Sicut ergo hæc scientia conditionata Dei fuit, ut ita dicam, in potestate Petri, qui scilicet eam potuisset impedire, & hac de causa est simpliciter consequens;

ita quicquid ad illam sequitur, necessariam cum ea habens connexionem, ceteri debet consequens, cum non minùs in potestate Petri sit, potueritque illud impedire, quam scientiam, imò impeditâ scientiâ, de facto impedivisset.

Res hæc ulterius declaratur: Petrus, posita inspiratione, in instanti A elicit consensum liberè; nam est actus meritorius, & si inspiratio esset ad opus præceptum, illam rejiciendo peccaret; ergo liberè consentit vel non consentit, ergo verum erat dicere, si in instanti A detur ipsi inspiratio, consentiet liberè; ergo si homo quispiam, vel Angelus, diceret, Petrus, si in instanti A habeat talem inspirationem, liberè consentiet, verum diceret; ergo scit Deus, hanc ejus propositionem seu actum esse verum, cum necessariò sciat omne scibile; ergo novit objectum ita se habere, sed hoc cognoscit per scientiam conditionatam, cum objectum sit conditionatum, ergo hæc scientia non tollit libertatem, cum per eam judicet Deus, Petrum si eo instanti habeat talem inspirationem, liberè consensurum, alioqui hæc scientia seipsam argueret falsitatis.

Dices primò: Scientia conditionata supponit solum futuritionem conditionatam consensu, non absolutam; ergo antecedit consensum, sicque, cum stante illâ, non possit non sequi effectus, qui per illam prævidetur futurus, inferet voluntati necessitatem, idque antecederet, cum omnia principia antecedentia, necessariò connexa cum effectu, ferant secum necessitatem, & libertate privent.

Respondetur, ex duplici capite peccare hoc argumentum; primò, quòd supponat scientiam conditionatam esse principium influens in consensum; cum nihilominus hæc scientia non sit principium influens, sed quid tantum remotè applicans principia influentia; ab his autem desumitur mensura libertatis vel necessitatis actus elicti: si enim applicans sit liberum, principia autem immediata, & influentia quæ applicat, necessaria, actus horum naturam sequetur, & erit necessarius. Unde è contrario, si Deus (ut cum erroneè statuebant nonnulli ex antiquis Philosophis) necessariò ageret ad extra, si tamen eandem voluntatem humanam vel Angelicam tunc produceret, quam modò produxit liberè, non minùs liberè actus suos eliceret, hæc voluntas, quam modò eos elicit: quod signum est, libertatem, vel necessitatem actuum adæquatè provenire à principis tantum immediate influentibus.

Secundum, in quo peccat hoc argumentum, est, quòd scientiâ conditionatam velit simpliciter antecedere consensum Petri absolutum; non enim illum antecedit simpliciter, sed tantum secundum quid: tum quia, ut supra dixi, est in nostrâ potestate efficere, ut Deus hanc scientiam conditionatam non habuerit: tum quia scientia hæc supponit consensum aliquo modo futurum, nempe conditionatè. Quamvis ergo ponatur scientia conditionata ante absolutam existentiam consensu, non tamen præcedit consensum simpliciter; id enim solum præcedit simpliciter, quod nullo modo supponit consensum futurum; hæc autem scientia supponit consensum aliquâ ratione futurum, in esse scilicet conditionato, sicque pendet à libertate aliquo modo, nempe conditionatè exercitâ, eamque subsequitur; nihil autem necessitat nisi quod simpliciter antecedit consensum, seu quod nullo modo supponit libertatem exercitam, ne quidem conditionatè.

Dices secundò: actus aliquis, ut liberè producat, procedere in statu absoluto ab iisdem principis debet, à quibus prævidebatur processurus conditionatè; hic autem mutantur principia; cum enim

V. Perseverantia scientia conditionata cum libertate, magis in particulari declaratur.

VI. Dices, scientia conditionata præcedit consensum absolutum.

VII. Scientia Media non est principium influens, sed quid applicans principia influentia in consensum.

Libertas, vel necessitas actus provenit à principis immediate influentibus.

VIII. Scientia conditionata non antecedit simpliciter consensum absolutum.

Quod supponit futuritionem conditionatam, non antecedit simpliciter consensum absolutum.

IX. Quæ sententia in statu absoluta ab ipsam præ-

eadem principii debet, a quibus praevidetur processus in statu conditionato.

enim in statu conditionato, solum videretur consensus Petri processurus ex principiis indifferentibus, in statu absoluto additur novum principium, scientia scilicet conditionata, quae necessariam habet connexionem cum consensu, ita ut illa stante, non possit non elici. Respondetur, non addi novum principium proximum ac simpliciter antecedens, & influens in consensum, sed tantum principium remotum ac subsequens, supponensque consensum aliquo modo futurum, & in eum nullum habens influxum, sed tantum applicans principia influentia, ut dictum est num. septimo: huiusmodi autem principium, ut dixi, non officit libertati, cum eam supponat aliquo modo exercitam.

X. Consensus conditionatus aliquo modo subsequitur consensum absolutum, & ab eo dependet.

Addo ulterius, consensum conditionate futurum subsequi quodammodo consensum absolute futurum; nisi enim Petrus absolute foret consensus per hanc inspirationem actu a parte rei positum, non esset consensus conditionate, seu si poneretur. Cum ergo scientia conditionata supponat consensum conditionate futurum, & hic, ut dixi, aliquo modo subsequatur consensum absolutum, & ab eo futuro dependeat, scientia etiam conditionata est aliqua ratione posterior consensu absoluto, & ab eo similiter dependens.

SECTIO OCTAVA.

Vtrum Deus cognoscat futura disparata; aut etiam impossibilia.

I. Quid per propositiones disparatas intelligatur.

DISPARATA illa vocantur, quorum unum nullo modo ad inferendum aliud conducit: ut, Si Aquila volat, Petrus peccabit, & alia id genus. Videtur ergo, haec etiam a Deo cognosci debere: haec enim propositiones vel sunt verae vel falsa, non minus quam aliae de objectis vel conditionate, vel absolute futuris: nec enim minus videntur contradictoriae haec duae propositiones, Si Aquila volat, Petrus peccabit; Si Aquila volat, Petrus non peccabit, quam haec, Aquila volat, & Petrus peccabit: Aquila volat, & Petrus non peccabit, cum idem utrobique sit objectum.

II. Prima opinio est futura disparata a Deo cognosci.

Huius resolutionis quaestio ex eo dependet, ut sciatur, quem sensum huiusmodi conditionales propositiones disparatae faciant. P. Suarez in hoc Opusculo, lib. 2. c. 6. n. 4. ait, illas concomitantiam solummodo, seu coexistentiam illorum duorum inter se importare, sicque veras esse si res illae sibi coexistant; sin minus, esse falsas. Addit tamen, improprium esse modum loquendi, & propositiones illas aptius explicari per particulam quando, ut, Quando hoc fuerit, alterum etiam erit, quam per particulam conditionalem si.

III. Explicari nequeunt haec propositiones per particulam quando.

Sed contra hoc est, nam licet explicari fortasse possint haec propositiones per particulam temporalem quando, ubi utraque pars est de praesenti, vel de futuro; at ubi altera est de praesenti, altera de futuro, ut in exemplis adductis, Si aquila volat, Petrus peccabit &c. non possunt haec propositiones enunciari per particulam quando, nec significatur coexistentia illorum objectorum cum alterum sit de praesenti, alterum de futuro, sicque non coexistunt.

IV. In propositionibus conditionatis semper importatur illud.

Imò in istis propositionibus, etiamsi ponatur utraque pars de praesenti, vel utraque de futuro, probabilius est, nunquam importari meram concomitantiam, sed quandam illationem, ita ut id quod importatur sub conditione, sit aliquo modo con-

R.P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

ducens ad positionem alterius. Sensus itaque harum propositionum, Si aquila volat, Turca saltat: si Petrus peccabit, Paulus dormiet &c. est instar aliarum propositionum conditionalium & universim innuit connexionem inter partem quae sub conditione importatur, & aliam, nec quancunque connexionem, sed talem ut pars illa conducatur aliquo modo ad inferendam aliam. Unde, aliud sine dubio affirmat, qui dicit, Si Petrus cras petierit librum a Paulo, dabit ei; & qui dicit, Si cras gallus canet, Petrus dabit Paulo librum, in prima enim propositione insinuat, petitionem habere influxum aliquem in donationem libri, quod nec est, nec annuatur in secunda.

XI

V.

Quid ad rationem contradictionis requiratur in conditionatis

Ad id quod opponebatur, nempe, has & similes propositiones, Si aquila volat, Petrus peccabit; Si aquila volat, Petrus non peccabit, esse contradictorias. Respondeo, non esse contradictorias, sed utramque esse affirmativam, & falsam. Quod utraque sit affirmativa, patet, quia propositio conditionalis, secundum Dialecticos, est hypothetica, cuius quatuor sunt species, copulativa, disjunctiva, conditionalis, & causalis: tamdiu verò propositio hypothetica est affirmativa, quamdiu copula, seu id quod est instar copulae (quod in conditionali est ipsa conditio) non negatur, ut in his duabus propositionibus contingit. Quod verò utraque sit falsa, probatur; importat enim prima propositio, volatum aquilae esse aliquo modo causam peccati Petri: secunda è contrario denotat, esse aliquo modo causam negationis peccati illius; quorum utrumque est falsum.

VI.

Quae propositiones conditionales sint contradictoriae.

Ut ergo sint contradictoriae haec propositiones, adhiberi debet regula, quam ad efficiendam propositionem contradictoriam Dialectici adhibendam praescribunt, & in propositionibus hypotheticis est omnino necessaria; nempe, ut particula non toti propositioni praefigatur; unde, contradictoria hujus, Si aquila volat, Petrus peccabit, non est haec, Si aquila non volat, Petrus non peccabit, sed haec, Non si aquila volat, Petrus peccabit, & haec propositio est vera, idque licet de facto & aquila volet, & Petrus sit peccaturus; haec enim particula negativa non negat vel volatum aquilae, vel peccatum Petri secuturum, nec etiam utrumque simul, sed solum negat volatum aquilae quidquam huc & nunc conducere ad inferendum peccatum Petri; quod est verum, nisi Petrus ex volatu aquilae sumpturus sit occasionem peccandi, quod ut plurimum non contingit.

VII.

Regula pro dignoscendis propositionibus conditionalibus.

Unde etiam, ut rectè advertunt Dialectici, conditionalis propositio rectè resolvitur in causalem, & ex hac à posteriori discerni potest veritas ejus vel falsitas: illa enim conditionalis de futuro, cuius postea causalis est vera, fuit vera, & è contra: sic ergo, cum haec propositio sit falsa, Quia aquila volabat, Petrus nunc peccat, ita & falsa erat illa, Si aquila volat, Petrus peccabit. Si tamen ullo modo pars conditionata juvet ad inferendam aliam, sive ut causa, vel physica, vel moralis, sive ut conditio, propositio est vera; & huiusmodi conditionata novit Deus; sed non sunt disparata: alia autem non novit, nisi forte quis propterea dixerit, Deum illa nosse, quòd novit propositionem esse falsam; sed hoc non est, quod inquirimus in praesenti.

Ex prope-

tionibus causalibus dignoscitur veritas propositionis conditionalis.

Dices: etiam in ipsa sacra Scriptura reperiri propositiones huiusmodi conditionales disparatas: sic enim libro 4. Regum, cap. 13. dixit Elizeus Propheta ad Regem Joas, Si percussisses Syriam usque ad consumptionem (terram) percussisses Syriam usque ad consumptionem: quae autem connectio inter percussorem illam terrae,

VIII.

In sacra Scriptura non sunt conditionales disparatae.

TEXVS I.

& Syriae internecionem? Respondetur, physicam quidem inter hæc connexionem nullam fuisse, fuisse tamen moralem; sciebat siquidem Propheta, decrevisse Deum, si id sexies vel septies fecisset, fore ut cum eo concurreret ad omnimodam Syriae destructionem.

IX. Neque hinc inferas, nulla omnino esse objecta disparata, cum nihil planè sit, quod Dei voluntatem movere nequeat ad aliud intuitu illius ponendum: Respondetur enim, ad hoc ut propositio non sit disparata, non sufficere quòd res aliqua movere Deum possit ad aliam propter illam ponendum, sed requiritur ut actus eum moveat, seu quòd statuerit Deus, si illa ponatur, aliam etiam ponere.

X. Quæres, utrùm Deus cognoscat objecta conditionata sub conditione impossibili, ut, *Si Bucephalus fieret homo, & tentaretur, peccaret, & similia.* Ego certè universam cognitionem horum objectorum Deo negari non posse censeo: dum enim homines (quod sæpe faciunt) huiusmodi propositiones eliciunt, *Si lapis esset equus, hinniret, curreret, &c. Si equus esset avis, volaret, cantaret, & sic de aliis;* Deus videns hos actus, novit eos esse veros vel falsos, ergo in iis cognoscit objecta, & novit ea ita se habere, vel non habere sicut ab actibus enunciuntur; ergo si homines hæc norint, novit etiam illa in actibus illis Deus. Utrùm autem ea etiam noverit immediatè, probabilior videtur pars negativa; tum quia otiosæ videntur ejusmodi cogitationes; tum etiam quia non est eadem ratio cur Deus cognoscat conditionata impossibilia, quæ est de cognitione conditionatorum possibilium; horum enim cognitio ad rectam Universi administrationem, & ut Deus de rebus prudenter disponat, utilissima est, ne dicam necessaria; quòd in cognitione impossibilium non reperitur.

SECTIO NONA.

Utrum Deus cognoscat actus suos liberos, tum conditionatos, tum absolutos.

I. Quoad primum, multò probabilius videtur, Deum huiusmodi actus suæ voluntatis conditionatos cognoscere; tum quia non minùs cognoscibiles sunt quàm actus nostræ voluntatis, & res omnes aliæ; tum quia Deus novit, si homo non peccasset, se habiturum fuisse decretum non affluendi carnem humanam, saltem possibilem: decretum item salvandi Judam, si in gratia ad finem usque vitæ perseverasset.

II. Licet verò hoc etiam in aliquo alio actu suo cognoscere possit, ut in voluntate seu decreto conditionato quòd jam habet salvandi omnes si moriantur in gratia, nil tamen obstat quòd minùs id immediatè etiam in se cognoscat, nempe si tali vel tali modo mundum creasset, se talia vel talia decreta habiturum fuisse: quæ tamen vocanda nècne sint decreta futura, cum quidquid in Deo est, æternum esse necesse sit, quæstio est de modo loquendi. Nec magis hinc læditur libertas Dei ex hac scientia conditionata suorum actuum, quàm lædit nostram scientia conditionata quam habet Deus nostrorum: de quo dictum est sect. septimâ, & plura adjiciuntur, cum de prævisionibus.

III. Quoad secundum de decretis absolutis, extra controversiam videtur, Deum decreta sua absoluta de futuris cognoscere; nec enim est cur non æquè

illa cognoscat ac cætera omnia; imò aliàs se perfectè etè non comprehenderet. Probatur ex illo 1. ad Corinth. cap. 2. v. 10. *Spiritus omnia scrutatur, etiam profunda Dei:* id est, ut hoc loco explicat S. Thomas, abditissima etiam Dei consilia, decretaque libera divinæ voluntatis. Quòd ibidem magis in particulari declarans Apostolus adjungit: *Quis enim scit hominum, quæ sunt hominis, nisi spiritus, qui in ipso est? ita & quæ Dei sunt, nemo novit nisi spiritus Dei.* Hoc autem dictum Apostoli intelligendum esse de decretis Dei liberis, videtur manifestum, hæc enim sunt in hominibus, quæ aliis sunt ignota, & ei soli qui ea habet, sunt perspecta, atque is quibus ipsi visum fuerit illa aperire.

Non tamen puto, Deum priùs decreta illa videre quàm sint, vel ratione nostrâ futura sint; scientia enim non minùs in his, quàm aliis omnibus, supponit objectum futurum, licet fortè in his decretis peculiaris ratio sit cur potius dicantur esse simul cum scientia visionis ad ipsa terminata, quàm decreta conditionata, cum sit necessaria inter utraque connexio, & ab his ad illam, & è contrâ, valeat consequentia: ex eo enim quòd scientia hæc videat futura, non possunt non esse futura; & è contrâ, si sint futura, necessariò ab hac scientia cognoscuntur; unde, neutrum est altero prius subsistendi consequentia.

Aliquo tamen modo videntur decreta hæc absoluta priora quàm sit scientia visionis, suntque conditio illam antecedens, ad eum modum quò, secundùm Theologos communiter, res omnes futuræ creatæ sunt priores aliquo modo scientiæ visionis ad ipsas terminatæ, & earum futuritio est conditio aliquo modo prærequisita ad hanc Dei scientiam. Unde docent passim Theologi, hanc causalem esse falsam; ideo res sunt futura quia Deus eas novit per scientiam visionis; sed è contrâ, & alioqui, inquam, nisi scientia visionis sublequeretur actus nostros jam futuros, tolleretur libertas.

SECTIO DECIMA.

Quomodo Dei præscientia stet cum hominum libertate.

LIBERTATEM hominis nullâ non ætate impugnarunt hæretici, voluntatemque nostram non sui juris esse, sed innatâ quadam vi ac pondere ad omnia necessariò ferri dixerunt. Impium hoc dogma, in ipsis nascentis Ecclesiæ exordiis primus docuit Simon Magus, hæreticorum antesignanus: hunc postea secuti sunt Manichæi, Wiclefius, & alii. Quem etiam errore obvis ulnis amplexi sunt nostri temporis novatores, Lutherus, Calvinus, Beza, Melancthon, cum totâ sequacium cætervâ, cumque inter præcipuos sectæ suæ articulos recentem; eo nimirum consilio, ut sopitis utrunque, amissâ libertatis obtentu, obluccantis semper conscientie clamoribus, qui se vel invitit identidem solent ingerere, liberius sese in omni turpitudinum cæno, nullo inturbante, volent. Horum proinde errorem, quatenus generatim voluntatis humanæ libertatem negat, latè confutavi in Prometheo Christiano, Disp. decima tertia: ubi etiam triplex Fati genus, quo nonnulli mentes hominum teneri asserebant, rejeci.

Ad rem verò præsentem, qui cum Dei præscientiæ libertatem hominis conciliare non poterunt, quidam fuerunt ex Ethnicis, inter quos Cicero de Fato, & Lib. 2. de Divinatione, cum capere

IX. Quæ moralis connexio in conditionabilibus requiritur, ut fiat vera.

X. Quid de propositioibus sub conditione impossibili censendum.

IV. Decreta Dei libera sunt simul subsistenti consequentia cum scientiâ visionis.

V. Quo sensu decreta libera sunt priora scientiâ visionis.

I. Homini libertatem omni tempore impugnavit hæretici.

Cur libertatem hominis ita mortificavit negotio hæretici.

II. Quomodo præscientia cum hominum libertate fieri non possit.

nequiret quo pacto, si Deus futura præsciret homines operationes suas liberè exercere possent, Deum hæc præscire negabat: sicque, ut rectè S. August. lib. 5. de Civit. cap. 9. *Ut homines liberos faceret, fecit sacrilegos.* Quem etiam errorem nonnulli tribuunt Aristoteli. Wiclefus verò, ut refert Waldensis Tom. 1. cap. 22. & 25. Dei præscientiam libero actu nostrorum exercitio coexistere non posse cum affirmaret, Deum quidem futura scire asserbat, sed inde siebat hominibus adimi libertatem: quod post ipsum alii etiam affirmant ex novatoribus.

III. Certum est, Deum habere scire futurarum præscientiam.

Probat ex scriptura.

Ex prædictionibus.

Ex prævidentiis.

Dico primò contra Ethnicos, indubitatum esse, Deum futura, adeoque actiones omnes hominum, ab iis quocumque tempore efficiendas præscire. Hanc conclusionem fusè probavi Disp. præcedente, sect. primâ; estque res planè certa: id enim impie aperte tradit divina Scriptura, ut Ecclesiastici 23. v. 29. *Domino Deo, antequam crearentur, omnia sunt æmita.* Item Isaie 41. v. 23. *Annunciate quæ ventura sunt in futurum, & sciemus quia Dii estis vos: & alibi sæpè, ut loco citato ostendi.* Deinde Deus in sacris Literis multa, antequam fierent, revelavit; ergo ea præscivit, alioqui prædictiones suas errori exponeret, & falsitati. Quare appositè ad rem præsentem Tertullianus lib. 2. contra Marcionem, cap. 5. ait, *Deum, quos fecit Prophetas, tot habere testes præscientiæ suæ.* Tandem hoc ipsum clarè probatur, tum ex perfectione intellectus Divini, tum ex eâ, quam de rebus omnibus habet, providentiâ, quæ hanc futurorum præscientiam necessariò requirit: ut Sect. illâ primâ fusius est declaratum.

IV. Dei præscientia hominum libertati non officit.

Quo modo scientia visionis in Deo sit rebus futuris præscientia.

V. Docent Patres, scientiam visionis esse rebus futuris præscientiam.

Pulchrum dictum Origenis.

Dico secundò contra Wiclefum, & ejus hac in re sectatores, perfectam hanc, quam Deus de rebus omnibus futuris habet, præscientiam, ne minimâ quidem ex parte humanæ voluntatis libertatem infringere. Ratio est: Dei enim præscientia, quamvis actus nostros futuros, tempore antecedit, ratione tamen, ac veluti naturâ eos subsequitur, nec ideo sunt futuri quia Deus illos novit esse futuros, sed è contrâ ideo Deus novit esse futuros quia sunt futuri. Quare, prius quodammodo naturâ sunt futuri, quam ut futuri cognoscantur; non quòd res illa Dei scientiam per influxum causet, (hoc enim est impossibile) sed effectus futuri sunt conditio ut Deus hanc scientiam potius habeat, quam aliam. Sicut enim de factò Deus ab æterno novit Adamum tali tempore peccaturû; ita si Adamus, ut potuit, se ad non peccandum determinasset, Deus, non hanc, sed aliam præscientiam habuisset. Unde in nostrâ potestate est efficere ut Deus hanc scientiam non habuerit, sicque hæc libera Dei scientia est nostris actibus posterior, & ab ipsis hoc modo dependens.

Hæc est clarissima mens sanctorum Patrum ut supra, Disp. 22. sect. 14. ostendi, declarando quo pacto scientia visionis non sit causa rerum; passim namque affirmant, res non ideo esse futuras quia eas Deus præscit, sed è contrâ ideo Deum eas præscire quia sunt future. Hoc, ut supra relatos omittam, clarissimè docet Origenes lib. 7. in cap. 8. ad Rom. in illa verba, *Quos præscivit & prædestinavit: ubi ad rem præsentem sic habet: Non propterea erit aliquid, quia id scit Deus futurum: sed quia futurum est, scitur a Deo antequam fiat.* Et mox subdit: *Non ergo quia Propheta prædixerunt, idcirco prodidit Iudas, sed quia futurus esset proditor, ea quæ ille nequitia profecti sui gesturus erat, prædixerunt Propheta, cum utriusque Iudas in potestate habuisset, ut esset similis Petro, aut Joanni, si voluisset sed elegit pecunia cupiditatem* K. I. Comptoni Theol. Scholast. Tom. 1.

magis quam Apostolici consortii gloriam: & hanc ejus voluntatem prævidentes Propheta, librorum tradiderunt monumentis.

Idem de peccatorum præscientia docet S. Augustinus: Neque enim, inquit, ideo peccat homo quia Deus illum peccaturum præscivit, &c. Tres etiam rationes S. Augustini, ad probandum Dei præscientiam non tollere hominum libertatem, proponuntur Sect. sequente, n. 9. Hoc quoque affirmat S. Cyrillus l. 9. in Joannem, cap. 10. *Quoniam, inquit, ita nonnulli sponte fururi erant, idcirco præscius Spiritus Sanctus prædixit.* Tandem, ut innumeros omittam, qui videri poterunt apud P. Ruizium Disp. 33. sect. 4. hanc ipsam veritatem apertissimè tradit S. Joannes Damascenus lib. contra Manichæos propè finem: *Via Dei præsciens, inquit, a nobis causam non sumit: at verò, ut ea quæ facturi sumus, præsciat, a nobis proficiscitur.* Est quidem Dei præscientia vera & involabilis, ipsa tamen nequaquam causa est cur omnino fiat quod futurum est, quæ potius, quia hoc vel illud facturi sumus, idcirco præscit. Ex quibus omnibus deducitur, scientiam Dei liberam ab effectibus contingentibus pendere, eosque naturâ aliquo modo subsequi, sicque non tollere libertatem.

VI. S. Augustinus de Civit. l. 5. c. 10.

S. Cyrillus.

S. Joannes Damascenus.

SECTIO UNDECIMA.

Argumenta contententia, Dei præscientiam tollere nostram libertatem.

EX dictis Sect. præcedente, satis clarè, ut existimo, constat divinam præscientiam non tollere nostram libertatem. Ut verò res hæc clariùs innotescat, quæ contra eam ab hæreticis objiciuntur, breviter proponam. Arguit itaque primò Wiclefus: scientia Dei est infallibilis: ergo proportionatum sibi habere debet objectum, nempe infallibile; ergo objectum hoc est necessarium; ergo ipso factò quòd Deus cognoscat actus futuros, sunt futuri necessariò. Sed contrâ, hæc enim argumentatio, si valeat, probabit, nihil actu existens esse contingens, cum non minùs infallibilem de rebus existentibus habeat Deus cognitionem, quam de futuris. Respondetur itaque, infallibilitatem esse duplicem, antecedentem, & consequentem: actus itaque nostri liberi futuri, non habent infallibilitatem antecedentem, seu à causâ eorum completâ: hæc enim, ut Disp. præcedente dixi, non magis infallibiliter connectitur cum effectu, quam cum negatione effectûs. Solùm ergo habent actus nostri futuri infallibilitatem consequentem, quia nimirum verè de factò sunt futuri; præscientia autem, seu scientia visionis in Deo ad eos non terminatur, nisi positò quòd sint futuri; nam nullo modo in eos influit; neque enim est causa rerum, ut ostendi supra, Disp. 22. sect. 14. positò autem quòd sint futuri, sunt necessariò futuri: hæc tamen est necessitas tantùm consequens, & horum actuum futuritionem supponens.

I. Infallibilitas cognoscens divina non obstat voluntatis nostræ libertati.

Infallibilitas duplex: antecedens, & consequens.

Quam infallibilitatem habent actus nostri futuri.

Arguit Wiclefus secundò: Deus jam præcivit, Petrum eras peccaturum; ergo non potest Petrus non eras peccare; fieri siquidem nequit ut id non eveniat: tum sic, sed Deum hoc præscire, est necessarium, neque enim est in potestate Petri efficere, ut Deus hoc non præcognoscat: ergo Petrus eras peccabitur necessario; antecedens quippe necessarium inferit semper necessarium consequens.

II. Objic. Deus præcivit Petrus eras peccaturum, ergo non potest non eras peccare.

M 3

Ad

III.
Expraescientia Dei, solum sequitur necessitas consequens, non antecedens.

Ad argumentum, concessio antecedente distinguo consequens; posita hac Dei praescientia, non potest Petrus non peccare necessitate consequente, concedo consequentiam; necessitate antecedente, nego. Ad probationem dico, impossibile quidem esse ut id non eveniat quod Deus antecedenter praescit eventurum, seu independentem a rei futuritione; in praesenti autem, hac Dei praescientia dependet a futuritione actus illius, seu peccati futuri; nisi etenim Petrus esset se ad peccatum determinaturus, Deus non sciret eum peccaturum; nec enim est ideo peccaturus quia Deus eum peccaturum cognoscit, sed e contra ideo Deus cognoscit eum peccaturum, quia sua sponte se ad peccatum est determinaturus, ut ostendi supra, num. 4.

IV.
Magis declaratur necessitas eventum ex praescientia Dei, esse tantum consequentem.

Solum ergo novit eum Deus esse peccaturum, posito quod sit peccaturus; posito autem quod sit peccaturus, non potest non peccare; hac vero necessitas non minuit libertatem, cum sit consequens, etiamque jam exercitam, vel exercendam supponens. Rem hanc libro de Concordia praescientiae & praedestin. cap. 1. optime declarat S. Anselmus: ubi duplicem distinguens necessitatem, antecedentem, & consequentem, totidem penè verbis datam jam solutionem tradit: *Cum, inquit, dico, quia si praescit aliquid, necesse est illud esse futurum; idem est ac si dicam, si erit, ex necessitate erit. Sed haec necessitas non cogit, nec prohibet aliquid esse, vel non esse: & alia plurima ad hanc difficultatem enodandam, ibidem subjungit. Quare, sicut quando videtur Petrus actu peccans, non tollitur ejus libertas, quia visio illa supponit peccatum illud positum, ita quando peccatum ejus praescitur, seu praevidetur, non etiam tollitur libertas; quia praecognitio illa supponit peccatum futurum, sicque sequitur illud, non praecedit.*

V.
Praescientia Dei de peccato Petri, non est simpliciter necessaria.

Ad id quod in argumento addebatur, antecedens illud, seu Deum peccatum Petri praescire, esse necessarium: dico, non esse simpliciter necessarium, sed tantum secundum quid, & ex suppositione, quod scilicet Petrus sit liberè se ad peccatum determinaturus; unde, ut dixi sepe, praecedente, simpliciter est in potestate Petri efficere ut Deus hoc non praesciverit, sed contrarium, si nimirum, ut potuit, non fuisset se ad peccatum determinaturus.

VI.
Quo sensu in potestate hominis sit efficere, ut praeteritum non sit praeteritum.

Dices: hac Dei de peccato Petri praescientia à multis jam annis est praeterita, imò fuit ab aeterno: ergo non est in potestate Petri illam impedire; nullus enim efficere potest ut praeteritum non sit praeteritum. Respondetur: licet quidem facere nullus possit ut praeteritum, in sensu composito praeteritionis, seu posito quod praeterierit, non sit praeteritum; simpliciter tamen, & in sensu diviso efficere potuit Petrus ut hac Dei praescientia non fuerit praeterita, imò ut omnino non fuerit; praesupponit enim hac scientia peccatum Petri futurum, quod nisi is fuisset admittens, Deus non hac praescientiam, sed aliam habuisset.

VII.
Petrus, licet possit non peccare, non tamen potest falsam reddere praescientiam Dei.

Objiciet aliquis tertio, si Petrus possit simpliciter non peccare, ergo potest falsam reddere hanc praescientiam Dei. Respondetur negando consequentiam; imò falsam redderet Dei praescientiam, si non posset non peccare: Deus enim novit esse antecedenter & simpliciter in ejus potestate non

admittere peccatum, & solum scit non posse eum non peccare consequenter, seu posito quod sit peccaturus. Cum ergo Deus tantum sciat eum peccaturum, posito quod sit peccaturus, seu quia ejus peccatum est futurum, posito autem quod sit peccaturus, non possit non peccare, clarum est, quantumvis antecedenter possit peccatum illud vitare, non tamen posse eum fallere praescientiam Dei, quae supponit potentiam antecedentem & tantum arguit impotentiam consequentem. Simpliciter ergo potest Petrus non peccare: stante verò hac Dei praescientia, seu posito quod sit peccaturus, sicque consequenter non potest non peccare; ut autem posset fallere scientiam Dei, deberet etiam posito quod peccatum sit futurum (ut illud futurum esse supponit Dei scientia) posse illud vitare.

Objicies quarto: non potest id, quod est prius tempore, dependere ab aliquo merè futuro, utpote quod de facto nihil est; ergo nec scientia Dei, quae est aeterna, pendere potest à peccato Petri cras committendo. Distinguo antecedens: non potest ab aliquo futuro dependere tanquam ab influente, concedo antecedens; tanquam à conditione, nego. Hac ergo Dei praescientia de peccato Petri, nec esset, nec esse posset, nisi peccatum illud esset futurum. Et sanè mirum est, non posse Deum revelare ac praedicere Joannem cras hoc vel illud liberè facturum: si revelare id potest, ergo illud praescit; ergo hac Dei praescientia non tollit operationum illarum libertatem; sic enim involveret pugnantia; sciret namque Joannem liberè illas actiones cras eliciturum, & tamen hoc sciendo tolleretur earum libertatem, quod est planè implicitorium, & scientia illa destrueret seipsam.

Rem hanc totam optime declarat S. Augustinus To. 1. lib. 3. de libero arbitrio; ubi tribus rationibus ostendit Dei praescientiam non tollere hominum libertatem. Primam rationem proponit S. Doctor cap. 3. Deus, inquit, non minus hodie, imò ab aeterno praescivit quid ipsemet cras, & ad finem usque saeculi facturum sit, quam quid facturi sint homines; ergo si praescientia Dei inducat necessitatem in operando, Deus nihil in tempore produceret liberè, quod nefas est dicere: sequela verò probatur, nam hinc eadem formà urgeri posset argumentum supra numero secundo positum de antecedente necessario ad necessarium consequens, cum aequè necessarium sit Deum suas operationes futuras praescire, quam nostras. Secunda ratio habetur ibidem cap. 4. Si homo quispiam, inquit, certo praescit aliquem tali instante peccaturum, non tolleretur ejus libertas, & tamen ex suppositione hujus scientiae non posset non sequi peccatum illud, alioqui scientia non esset certa; ergo idem est de praescientia Dei. Tertia denique ratio, cap. etiam quarto, est, quod certa memoria quam quis cras habiturus est de peccato hodie commissio non tollit praescientiam illius libertatem. Sicut ergo, inquit S. Doctor, tu memoria tua non cogis facta esse quae praeterierunt; sic Deus praescientia sua non cogit facienda, quae futura sunt. Haec ille: & in duobus hisce capitibus plurima alia adducit, quae optime declarant, quopactò Dei praescientia, hominum in operando libertati non officiat.

VIII.
Id quod est prius tempore, pendere potest à re futura.

Deus liberam alium potest praedicere; ergo & praescire.

IX.
Tribus rationibus ostendit S. Doctor praescientiam non tollere libertatem.

Secundario ex praescientia ostendit.

Tertia ratio ostendit ex recordatione peccati praeteriti.